अध्याय ४५ वा.

श्रीगणेशायनमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।
श्रीकुलदेवतायै नमः । श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः ।
॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथाय नमः ॥

सहज जातें मांडूनि दळतां । जेणें प्रवर्तविलें निज सच्चरिता ॥
काय अलौकिक तयाची कुशलता । भक्त सत्पंथा लाविले ॥ १ ॥
मोक्ष जो का परमपुरुषार्थ । त्याहूनिही गुरुचरण समर्थ ॥
सेवितां ऐसिया गुरुचरणींचें तीर्थ । मोक्ष नकळत घर रिघे ॥ २ ॥
होईल गुरु करुणाकर । तरीच सुलाचा हा संसार ॥
घडोनि येई न घडणार । लावील परपार क्षणार्धें ॥ ३ ॥
जरी जाहली इतुकी पोथी । कथा कथिलीसे अति संकळितीं ॥
साईची ती अगाध कीर्ति । ती म्यां किती वर्णावी ॥ ४ ॥
जीचेनि दर्शनें नित्यतृप्ती । जीचेनि सहवासें आनंद भुक्ती ॥
जीचेनि भवभय विनिर्मुक्ति । ती साईमूर्ती हारपली ॥ ५ ॥
जीचेनि परमार्थ मार्ग प्रवृत्ती । जीचेनि मायामोह निवृत्ति ॥
जीचेनि आत्यंतिक क्षेम प्राप्ति । ते साईमूर्ती हारपली ॥ ६ ॥
जीचेनि नव्हती भवभय भीती । जीचेनि जागृत न्यायनीती ॥
जीचेनि संकटीं मनास धृती । ते साईमूर्ती हारपली ॥ ७ ॥

ध्यानीं स्थापूनियां निजमूर्ती । साई जाई निजधामा प्रती ॥
निजावतारा करी समाप्ति । हे योगस्थिति अतर्क्य ॥ ८ ॥

पूर्ण होतां अवतार कृती । हारपली ती पार्थिवाकृति ॥
तरी हा ग्रंथ ही वाङ्मय मूर्ति । देईल स्मृति पदोपदीं ॥ ९ ॥

शिवाय ह्याचिया कथा परिसतां । मना लाभे जी एकाग्रता ॥
तज्जन्य शांतीची अपूर्वता । केवीं अवर्णयिता वर्णावी ॥ १० ॥

आपण श्रोते सर्व सूज्ञ । मी तो तुम्हांपुढें अल्पज्ञ ॥
तथापि हा साईचा वाग्यज्ञ । आदरा कृतज्ञ बुद्धीनें ॥ ११ ॥

कल्याणप्रद हा वाग्यज्ञ । पुढें करूनि मजसम अज्ञ ॥
पूर्ण करी निजकार्यज्ञ । श्रोते सर्वज्ञ जाणती ॥ १२ ॥

करूनियां एकाग्र मन । अभिवंदून साई चरण ॥
महामंगल परम पावन । करी जो श्रवण या कथा ॥ १३ ॥

जो भक्त भक्ति समन्वित । निजस्वार्थ साधावया उद्यत ॥
होऊनियां एकाग्र चित्त । कथामृत हें सेवील ॥ १४ ॥

साई पुरवील तयाचे अर्थ । पुरवील स्वार्थ आणि परमार्थ ॥
सेवा कधींही जाई न व्यर्थ । अंती तो कृतार्थ करील ॥ १५ ॥

चव्वेचाळीस अध्याय पोथी । साई निर्याण परिसलें अंतीं ॥
तरी ही या पोथीची प्रगती । ही काय चमत्कृति कळेना ॥ १६ ॥

गताध्यायीं साईनिर्याण । यथानुक्रम जाहलें पूर्ण ॥
तरी या साईलीलेची कातिण । विसंबेना क्षणभरी ॥ १७ ॥

पाहूं जातां नवल नाहीं । निर्याण केवळ देहास पाहीं ॥
जन्ममरणातीत हा साई । अव्यक्तीं राही पूर्ववत ॥ १८ ॥

देह गेला आकार गेला । अव्यक्तीं जैसा तैसाच ठेला ॥
देह निर्याणा मागून लीला । आहेत सकळांला अवगत ॥ १९ ॥

वर्णूं जातां त्याही अपार । परी न व्हावा ग्रंथ विस्तार ॥
म्हणून त्यांतील घेऊं सार । करूं कीं सादर श्रोतयां ॥ २० ॥

धन्य आमुची भाग्यस्थिती । कीं जे कालीं साई अवतरती ॥
तेच कालीं आम्हां हे सत्संगती । सहजावृत्ती लाधली ॥ २१ ॥

ऐसें असतांही चित्तवृत्ती । जरी नपवे संसार निवृत्ती ॥
जरी न जडे भगवंतीं प्रीती । याहोनि दुर्गती ती काय ॥ २२ ॥

सर्वेंद्रियीं साईची भक्ति । तीच कीं खरी भजन स्थिति ॥
ना तरी डोळां पाहतां मूर्ति । खिळी दातीं वाचेच्या ॥ २३ ॥

कान ऐकतां साई कीर्तन । रसना मधुर आम्ररसीं निमग्न ॥
करितां साईपादस्पर्शन । मृदूलीवर्जन खपेना ॥ २४ ॥

साईपासून क्षणही विभक्त । तो काय होईल साईभक्त ॥
तो काय म्हणावा चरणासक्त । संसारीं विरक्त हों नेणें ॥ २५ ॥

एका पती वांचूनि कोणी । येतां तिचिया मार्गावरुनी ॥
श्वशुर दीर भाऊ जाणूनि । होई वंदनीं सादर ॥ २६ ॥

पतिव्रतेचें निश्चळ अंतर । कदां न सांडी आपुलें घर ॥
निजपतीच्याच प्रेमा अपार । आजन्म आधार तो एक ॥ २७ ॥

पतिव्रता साध्वी सती । अन्या भावोनियां निजपति ॥
तयाचें दर्शन घ्यावया मती । कधींही चित्तीं आणीना ॥ २८ ॥

तीस अपुला पती तो पती । इतर केव्हांही तया न तुलती ॥
तया ठायींच अनन्य प्रीति । शिष्यही ते रीती गुरुपायीं ॥ २९ ॥

पतिव्रतेच्या पतिप्रेमा । गुरुप्रेमास देती उपमा ॥
परि त्या प्रेमास नाहीं सीमा । जाणें तो महिमा सच्छिष्य ॥ ३० ॥

मग ना जयाचेनि संसारा साह्यता । तीं काय साह्य येतील परमार्था ॥
असो व्याही जांवयी वा वनिता । भरंवसा कोणाचा धरितां नये ॥ ३१ ॥

माता पिता करितील ममता । सत्तेचा पुत्र लक्षील वित्ता ॥
कुंकुवालागीं रडेल कांता । कोणी न परमार्था साह्यकारी ॥ ३२ ॥

तरी आतां राहिलें कोण । जयाचेनि परमार्थापादन ॥
करूं जातां विचारें निदान । आपुला आपण अंतीं उरे ॥ ३३ ॥

करोनि नित्यानित्य विवेक । त्यागोनि फळ भोग ऐहिकामुष्मिक ॥
साधोनियां शमदमादिषट्क । मोक्षैक साधक तो धन्य ३४ ॥

तेणें सोडूनि दुजियाची आस । ठेवावा बळकट आत्मविश्वास ॥
मारावी आपण अपुली कांस । साधेल तयासचि परमार्थ ॥ ३५ ॥

ब्रह्म नित्य जग अनित्य । गुरुरेक ब्रह्मसत्य ॥
अनित्यत्यागें गुरु एक चिंत्य । भावनासातत्य साधन हें ॥ ३६ ॥

अनित्यत्यागें वैराग्य जनन । सद्गुरु ब्रह्मचैतन्य घन ॥
उपजे भूतीं भगवंतपण । अभेद भजन या नांव ॥ ३७ ॥

भयें अथवा प्रेमें जाण । जया जयाचें नित्य ध्यान ॥
ध्यातां होई ध्येयचि आपण । कंसरावण कीटकी ॥ ३८ ॥

चिंतनीं व्हावें अनन्यपण । ध्याना सारिखें नाहीं साधन ॥
करी जो अभ्यास आपुला आपण । तया निजोद्धरण रोकडें ॥ ३९ ॥

तेथें कैचें जन्म मरण । जीवभावासी पूर्ण विस्मरण ॥
प्रपंचाचें मावळे भान । आत्मानुसंधानसुख लाहे ॥ ४० ॥

म्हणोनि निजगुरुनामावर्तन। तेणेंनि परमानंदा जनन ॥
मूर्तीं भगवंताचें दर्शन। नामाचें महिमान काय दुजें ॥ ४१ ॥
ऐसी जयाच्या नामाची महती। तया माझी सद्भावें प्रणती
कायावाचामनें मी त्या प्रती। अनन्यगती ये शरण ॥ ४२ ॥
ये अर्थाची द्योतक कथा। कथितों श्रोतयांकरितां आतां ॥
तरी ती ऐकिजे निजहितार्था। एकाग्रचित्ता करूनियां ॥ ४३ ॥
कैलासवासी काका दीक्षित। साईसमर्थ आज्ञांकित ॥
नित्यनेम वाचीत भागवत। आहे कीं अवगत समस्तां ॥ ४४ ॥
एके दिवशीं दीक्षितांनीं। काका महाजनी यांचे सदनीं ॥
चौपाटीवर भोजन सारुनी। पोथी नेमानीं वाचिली ॥ ४५ ॥
एकादशाचा अद्वितीय। ऐसा तो सरस आणि द्वितीय ॥
परिसतां अनुक्रमें अध्याय। श्रोत्यांचें धाय अंतरंग ॥ ४६ ॥
माधवराव बाबांचे भक्त। काका महाजनी तयां समवेत ॥
बैसले ऐकावया भागवत। एकाग्र चित्त करूनियां ॥ ४७ ॥
कथाही भाग्यें फारचि गोड। जेणें पुरेल श्रोत्यांचें कोड ॥
जडेल भगवद्भक्तीची आवड। ऐसीच ती चोखड निघाली ॥ ४८ ॥
ऋषभ कुळींचे नऊ[1] दीपक। कवि हरी अंतरिक्षादिक ॥
निघालें यांचेंच गोड कथानक। आनंदजनक बोधप्रद ॥ ४९ ॥
नऊही ते भगवत्स्वरूप। पोटीं क्षमा शांती अमूप ॥
वर्णितां भागवत धर्मप्रताप। जनकें[2] निष्कंप तटस्थ ॥ ५० ॥
काय तें आत्यंतिक क्षेम। काय हरीची भक्ति परम ॥
कैसेन ही हरि मायासुगम। निःश्रेयस उत्तम गुरुचरण ॥ ५१ ॥

---

१ कवि, हरि, अंतरिक्ष, प्रबुद्ध, पिप्पलायन, आविर्होत्र, द्रुमिल, चमस, करभाजन. २ जनकराजा.

कर्म अकर्म आणि विकर्म । या सर्वांचें एकचि वर्म ॥
गुरू हेंच रूप परमात्म । भागवत धर्म गुरुभक्ति ॥ ५२ ॥

हरिचरित्र अवतार गुण । द्रुमिल नाथें केलें निरूपण ॥
पुरुषावताराची दावूनि खूण । रूपें नारायण वर्णिला ॥ ५३ ॥

पुढें अभक्त गति विन्यास । विदेहा कथी नाथ चमस ॥
वेदविहित कर्माची कांस । सोडिल्या हो नाश सर्वस्वीं ॥ ५४ ॥

सर्वांतरीं हरीचा वास । म्हणोनि न करावा कोणाचा द्वेष ॥
पिंडीं पिंडीं पहावा परेश । रिता न रेस त्याविण ॥ ५५ ॥

अंती नववे कर भाजन । कृतत्रेतादि युगींचें पूजन ॥
कैशा कैशा मूर्तींचें ध्यान । करिते निर्वचन जाहले ॥ ५६ ॥

कलियुगीं एकचि साधन । हरि गुरू चरण स्मरण ॥
तेणेंच होय भवभयहरण । हें एक निज शरण शरणागता ॥ ५७ ॥

ऐसी पोथी जाहल्याअंतीं । काकासाहेब पृच्छा करिती ॥
काय हो ही नवनाथकृति । अतर्क्य वृत्ति तयांची ॥ ५८ ॥

आवडी माधवरावांस वदती । किती हो ही अवघड भक्ती ॥
आम्हां मूढां कैची हे शक्ति । जन्मजन्मांतीं न घडे हें ॥ ५९ ॥

कोठें हे नाथ महाप्रतापी । कोठें आपण ठायींचे पापी ॥
आहे काय भक्ती हे सोपी । सच्चिद्रूपी ते धन्य ॥ ६० ॥

आम्हा ही भक्ती घडेल काय । कैसेन होईल तरणोपाय ॥
जाहलों हताश गळाले पाय । झाला कीं वायफळ जन्महा ॥ ६१ ॥

काकासाहेब भक्त प्रेमळ । असावी जीवास कांहीं हळहळ ॥
सुस्थिरवृत्ति व्हावी कां चंचळ । उडाली खळबळ श्यामाची ॥ ६२ ॥

शामानामें माधवराव । जयांचा काकालागीं सद्भाव ॥
तयांस काकांचा हा स्वभाव । दैन्याचा प्रभाव नावडला ॥ ६३ ॥

म्हणती बाबांसारिखें लेणें । भाग्यें लाधलें जयासी तेणें ॥
मुख करावें कोंविलवाणें । व्यर्थ कीं जीणें तयाचें ॥ ६४ ॥

साईचरणीं श्रद्धा अढळ । तरी ही कां मनाची तळमळ ॥
नाथांची भक्ति असेना प्रबळ । अपुलीही प्रेमळ नव्हे का? ॥६५॥

एकनाथी टीकेसहित । एकादशस्कंध भागवत ॥
वाचावें भावार्थ रामायण नित । आपणा निश्चित ही आज्ञा ॥ ६६ ॥

तैसेंच हरिगुरु नामस्मरण । ही बाबांची आज्ञा प्रमाण ॥
यांतचि अपुलें भवभय तारण । चिंतेचें कारण काय तुम्हा? ॥ ६७ ॥

परी त्या नवयोग्याचें चरित । तयाचें तें असिधाराव्रत ॥
साधेल काय आपणा यत्किंचित । चिंतन हें सतत काकांचें ॥ ६८ ॥

लागली जीवास मोठी चुटपुट । नव योग्यांची भक्तीच उद्भट ॥
कवण्या उपायें होईल प्रगट । तरीच मग निकट देव खरा ॥ ६९ ॥

असो ऐसी लागली हुरहुर । आसनीं शयनीं हाच विचार ॥
उदयीक घडला चमत्कार । श्रोतीं तो सविस्तर परिसावा ॥ ७० ॥

अनुभवाचा पहा नवलाव । प्रातःकाळींच आनंदराव ॥
पाखाडे हें जया उपनांव । आले माधवराव शोधावया ॥ ७१ ॥

तेही आले प्रातःकाळीं । भागवत वाचावयाचे वेळीं ॥
बैसले माधवरावाजवळी । स्वप्नाची नवाळी सांगत ॥ ७२ ॥

इकडे चालली आहे पोथी । तिकडे परस्पर दोघे कुसफुसती ॥
तेणें श्रोत्या वक्त्यांचे चित्तीं । अस्थैर्य स्थिती पातली ॥ ७३ ॥

आनंदराव चंचल वृत्ति । माधवरावांस स्वप्न कथिती ॥
वदतां परिसतां दोघे कुजबुजती । राहिली पोथी क्षणभर ॥ ७४ ॥

काकासाहेब तंव त्यां पुसती । काय ती ऐसी नवल स्थिती ॥
दोघेच तुम्ही आनंदित वृत्ति । सांगा न आम्हा मती काय कीं ॥ ७५ ॥

तव ते माधवराव वदती । कालच कीं आपणा शंका होती ॥
समाधान घ्या हातोहातीं । तारक भक्ति लक्षण ॥ ७६ ॥

परिसा पाखाड्याचें स्वप्न । दिधलें बाबांनीं कैसें दर्शन ॥
होईल अपुल्या शंकेचें निरसन । गुरुपदवंदन भक्ति पुरे ॥ ७७ ॥

मग तें स्वप्न ऐकावयाची । प्रबळ जिज्ञासा त्यां सर्वांची ॥
विशेषें काकासाहेब यांची । शंकाही तयांचीच आरंभीं ॥ ७८ ॥

पाहोनियां सर्वांचा भाव । स्वप्न सांगे आनंदराव ॥
चित्तीं ठेवोनियां सद्भाव । श्रोत्यांसही नवलाव वाटला ॥ ७९ ॥

एका महा समुद्रांत । उभा मी कंबरभर उदकांत ॥
तेथें माझिया दृष्टिपथांत । आले श्रीसमर्थ अकल्पित ॥ ८० ॥

रत्नखचित सिंहासन । वरी साई विराजमान ॥
उदकांतर्गत जयांचे चरण । ऐसें तें ध्यान देखिलें ॥ ८१ ॥

पाहूनि ऐसें मनोहर ध्यान । जाहलें अत्यंत समाधान ॥
तें स्वप्न हें कोणास भान । मन सुखसंपन्न दर्शनें ॥ ८२ ॥

काय त्या योगाचा नवलाव । तेथेंच उभे माधवराव ॥
पाया पडा हो आनंदराव । वदले मज भावपुरःसर ॥ ८३ ॥

तंव मी तयां प्रत्युत्तर देत । इच्छा माझीही आहे बहुत ॥
परी ते पाय उदकांतर्गत । कैसे मज हातांत येतील ॥ ८४ ॥

उदकामाजी पाय असतां । कैसा पायीं ठेवूं माथा ॥
तरी मी काय करावें आतां । नकळे मज तत्वतां कांहींही ॥ ८५ ॥
ऐसें परिसूनि माधवराव । परिसा बाबांस वदले काय ॥
देवा काढ रे वरतीं पाय । आहेत जे तोय प्रच्छन्न ॥ ८६ ॥
ऐसें वदतांच तत्क्षण । काढिले बाबांनीं बाहेर चरण ॥
आनंदरावांनीं मग ते धरून । केलें अभिवंदन अविलंबें ॥ ८७ ॥
ऐसे धरितां दृढ चरण । बाबांनीं दिधलें आशिर्वचन ॥
होईल जा रे तुझें कल्याण । कांहीं न कारण भीतीचें ॥ ८८ ॥
आणीक बाबा वदले देख । रेशीम कांठी धोतर एक ॥
शाम्यास माझ्या देऊन टाक । तुज सुखदायक होईल ॥ ८९ ॥
तरी ती वंदूनि आज्ञा शिरीं । धोतर म्यां आणिलें रेशीमधारी ॥
काकासाहेब आपण तें स्वकरीं । माधवराव स्वीकारी ऐसें करा ॥ ९० ॥
मान्य करा जी ही मम विनंती । माधवराव हें परिधान करिती ॥
करा ऐसें सुखवा मजमती । होईन मी अति उपकारी ॥ ९१ ॥
आनंदरावाची ही मात । माधवराव स्वयें परिसत ॥
काकासाहेब जंव तें देत । ते न स्वीकारित तें वस्त्र ॥ ९२ ॥
तयांचे मनीं हें तो स्वप्न । आम्हास पटली पाहिजे खूण ॥
दृष्टांत कांहीं जाहल्याविण । घ्यावें न आपण हें वस्त्र ॥ ९३ ॥
काकासाहेब तेव्हां वदत । आतां बाबांची पाहूं प्रचीत ॥
घेणें हे उचित अथवा अनुचित । होईल तें सूचित चिठ्ठयांनीं ॥ ९४ ॥
देतील बाबा चिठ्ठी जैसी । मानूं तयांची आज्ञा तैसी ॥
चिठ्ठया बाबांचिया पायापासीं । कृतसंकल्पेसी टाकिल्या ॥ ९५ ॥

१ श्रीसाईबाबांस माधवराव देशपांडे देवा म्हणून नेहमी संबोधीत.

काकासाहेब यांचा भार । होता सर्वस्वीं साईचियावर ॥
आधीं घ्यावा त्यांचा विचार । करावा तो व्यवहार पुढारा ॥ ९६ ॥

हें तों बाबांचे हयातींत । तोच कीं क्रम तयांचे पश्चात ॥
चिठ्ठया टाकून आज्ञा घेत । तैसेच ते वर्तत निश्चयें ॥ ९७ ॥

कार्य मोठें अथवा सान । चिठ्ठीनें आज्ञा घेतल्याविण ॥
कांहीं न करणें गेलिया प्राण । अनुज्ञाप्रमाण सर्वथा ॥ ९८ ॥

देहचि जेथें नाहीं अपुला । एकदां बाबांच्या पाईं वाहिला ॥
मग तयाच्या चलनवलनाला । काय अपुल्या अधिकार ॥ ९९ ॥

पहा या एक भावनेवर । लाखों रुपयांचे कमाईवर ॥
लाथ मारिली परी हा निर्धार । दृढ आचरणांत राखिला ॥ १०० ॥

फळा येईल तुझें इमान । धाडीन मी तुजलागीं विमान ॥
नेईन त्यांत बैसवून । निश्चित मन राही तूं ॥ १०१ ॥

ही बाबांची प्रसादोक्ति । अक्षरें अक्षर आली प्रतीति ॥
साईलीला वाचकांप्रति । ठावी निर्गम स्थिती काकांची ॥ १०२ ॥

होतां तया स्थितीचें स्मरण । आणीक तें काय विमान प्रयाण ॥
काय तें आनंदाचें मरण । गुरुनामावर्तन समवेत ॥ १०३ ॥

ऐसे दीक्षित करारी आपण । चित्तीं निरंतर साई चरण ॥
इष्ट मित्रांही देऊनि शिकवण । जाहले विलीन गुरुपाईं ॥ १०४ ॥

आतां पूर्वानुसंधान स्थिति । दोघांही मानली चिठ्ठयांची युक्ति ॥
कारण दोघांची काकांवर प्रीति।चिठ्ठया मग लिहिविती अविलंबें ॥१०५॥

एका चिठ्ठीत 'घ्यावें भोतर' । दुसरींत 'त्याचा करावा अव्हेर' ॥
ऐसें लिहून साईच्या पायावर । टाकिल्या छाया चित्रातळीं ॥ १०६॥

तत्रस्थ एका अर्भकास । त्यांतील चिठ्ठी उचलावयास ॥
लाविलें धोतर घ्यावयास । माधवरायांस ये आज्ञा ॥ १०७ ॥

जैसें स्वप्न तैसीच चिठ्ठी । आनंद झाला सकळां पोटीं ॥
मग तें धोतर रेशिम कांठी । घातलें करसंपुटीं शामाचिया ॥ १०८ ॥

त्यांचें स्वप्न यांची चिठ्ठी । परस्परांशीं पडतां मिठी ॥
परमानंद न माय पोटीं । सुखसंतुष्टी उभयांतें ॥ १०९ ॥

माधवराव अंतरीं खूष । आनंदरावासही संतोष ॥
झाला साइभक्ति परिपोष । आशंका निरास काकांचा ॥ ११० ॥

असो या सर्व कथेचें सार । ज्याचा त्याणें करावा विचार ॥
ठेविल्या गुरुपायावर शीर । गुरुवदनोद्गार लक्षावे ॥ १११ ॥

आपणाहून आपुली स्थिती । आपुली भूमिका वा चित्तवृत्ति ॥
गुरु जाणे नखशिखांतीं । उद्धारगतीही तीच ॥ ११२ ॥

जैसा रोग तैसें निदान । तैसेंच औषध वा अनुपान ॥
सद्गुरुनेमी शिष्यालागून । भवरोग निवारण कार्यार्थ ॥ ११३ ॥

स्वयें तो जी करितो करणी । आणूं नये अपुले अनुकरणीं ॥
तुम्हा कारणें गुरुमुखांतुनी । निघेल ती वाणी आदरावी ॥ ११४ ॥

त्याच शब्दांवर ठेवावें मन । तयांचेंच नित्य करावें चिंतन ॥
तेंच तुमच्या उद्धारा कारण । ठेवा हें स्मरण निरंतर ॥ ११५ ॥

गुरु सांगे तें पोथीपुराण । तें तों तद्वचन स्पष्टीकरण ॥
मुख्य उपदेशीं ठेवा ध्यान । तें निगमज्ञान आपुलें ॥ ११६ ॥

कोणाही संताचें वचन । त्याचा करूं नये अवमान ॥
आपुली माय आपुली जतन । करील ती अन्य कोण करी ॥ ११७ ॥

खरा मायेचा जिव्हाळा । लेंकुरालागीं तिचा कनवाळा ॥
बाल नेणें तो सुखसोहळा । घेईल तो लळा ती पुरवी ॥ ११८ ॥

संत सृष्टींमाजी उमाप । "आपुला बाप तो अपुला बाप" ॥
साई मुखीचे हे करुणालाप । कोरा स्वहृदयपटावरी ॥ ११९ ॥

म्हणोनि साईमुखीचें वचन । तेथेंच ठेवा अनुसंधान ॥
अंतीं तोच कृपानिधान । तापत्रय शमन करील ॥ १२० ॥

तोच जाणे त्याची कळा । आपण पहावें कौतुक डोळां ॥
काय अद्भुत तयाच्या लीळा । सहज अवलीला घडती ज्या ॥ १२१ ॥

दुसरा एक म्हणतो म्हणून । त्याचें सर्व घ्यावें ऐकून ॥
मोडूं न द्यावें निजानुसंधान । निजगुरुवचन विसरूं नये ॥ १२२ ॥

यांतचि आहे परमकल्याण । यांतचि आहे भवभयतरण ॥
यांतचि अवघें पोथीपुराण । जपतपानुष्ठानचि हें ॥ १२३ ॥

सारांश प्रेम करा गुरूवर । अनन्यभावें नमस्कार ॥
दिनकरापुढें कैचा अंधार । तयांसी भवसागर नाहींच ॥ १२४ ॥

असा कुठेंही सृष्टीवर । निकट अथवा कितीही दूर ॥
सातासमुद्राच्याही पार । भक्तार्थ अनिवार प्रेमळ ॥ १२५ ॥

असो ऐसें हें लिहितां लिहितां । कथा एक आठवली चित्ता ॥
एकाचें पाहूनि दुज्यानें करितां । कैसिया आपदा होत जीवा ॥ १२६ ॥

एकदां बाबा मशिदींत । असतां म्हाळसापती समवेत ॥
पूर्वील फळीची शेज अवचित । स्मरे अकल्पित तयांतें ॥ १२७ ॥

रुंदी अवघी सवावीत । दोनी टोंकास चिंध्या बांधित ॥
मशिदीचिया आढ्यास टांगित । झोंपाळा करित तियेचा ॥ १२८ ॥

निजूं नये अंधारांत । तदर्थ उशापायथ्या लगत ॥
ठेवूनि रात्रौ पणत्या जळत । बाबा निजत फळीवर ॥ १२९ ॥
या फळीचें समूळ वृत्त । पूर्वील एका अध्यायांत ॥
आधींच वर्णिलें आहे येथ । परिसा कीं महत्त्व तियेचें ॥ १३० ॥
एकदां या फळीची महती । मनोभावें बाबा वर्णिती ॥
काकासाहेब दीक्षिताचित्तीं । उदेली वृत्ती ती परिसा ॥ १३१ ॥
म्हणती मग ते बाबांप्रती । फळीवरी शयनप्रीति ॥
असेल तरी ती टांगतों प्रीती । मग स्वस्थ चित्तीं पहुडावें ॥ १३२ ॥
बाबा तयांस प्रत्युत्तर देती । खालीं टाकून म्हाळसापती ॥
आपणचि वर निजावें केउती । बरा मी खालतीं आहे तो ॥ १३३ ॥
त्यावर काका अतिप्रीती । आणीक फळी टांगूं म्हणती ॥
आपण निजावें एकीवरतीं । म्हाळसापती दुसरीवर ॥ १३४ ॥
त्यावरी पहा बाबांचें उत्तर । तो काय निजतो फळीवर ॥
जया अंगीं गुण प्रकर[1] । तोच फळीवर निजेल ॥ १३५ ॥
नाहीं फळीवर शयन सोपें । कोण तियेवर मजवीण झोंपे ॥
नयन उघडे निद्रा लोपे । तयासचि झेपे हें शयन ॥ १३६ ॥
मी जें करूं लागें शयन । तें मी करी यांसी[2] आज्ञापन ॥
'करमदूं हृदयावरी ठेवून । राही बैसून सन्निध' ॥१३७॥
तेंहीं काम यास न होई । बसल्या जागीं डुलक्या घेई ॥
तया न फळी ही कामाची कांहीं । फळी ही विछाइत माझीच ॥१३८॥
'नामस्मरण चाले हृदयांत । पाहे तेथें ठेवूनि हात ॥
निजतां मी मज करी जागृत' । ऐसा अनुज्ञापित तो असतां ॥ १३९ ॥

१ समुदाय. २ म्हाळसापतीस.

त्यासचि निद्रा लागतां जड । कर हो त्याचा जैसा दगड ॥
" भगत " म्हणतां नेत्राची झापड । उडूनि खडबड जो करी ॥१४०॥

बसवे न जया धरेवर । आसन जयाचें नाहीं स्थिर ॥
जो नर निद्रातमकिंकर । निजेल उंचावर केवीं ॥ १४१ ॥

म्हणोनि 'अपुले अपुल्यासंगें । दुजियाचें तें दुजियासंगें' ॥
हें तों बाबा वेळ प्रसंगें । भक्तानुरागें अनुवदत ॥ १४२ ॥

अगाध साईनाथांची करणी । म्हणूनि हेमाड लागला चरणीं ॥
तयांनीं ही कृपाशिर्वचनीं । ठेविला निजस्मरणीं अखंड ॥ १४३ ॥

इतिश्री संतसज्जन प्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते ।
श्री साईसमर्थ सच्चरिते । श्रीगुरुचरण महिमानाम
पंचचत्वारिंशोध्यायः संपूर्णः ॥
श्रीसद्गुरुसाईनाथार्पणमस्तु । शुभंभवतु ॥